

5

הגאון בעל זית רענן הובא בשו"ת ציץ הקודש חלק א' (סי' נא). והגאון רבי יהודה נג'אר בספר לימודי ה' (לימוד קמד) כיון מדעתו לדבריו החינוך הנ"ל, שיש לפטור הנשים ממצות זכירת עמלק מפני שאינן בנות מלחמה. ושוב מצא כן בספר החינוך הנ"ל. ע"ש. גם הגאון רבי יהודה עייאש בספר מטה יהודה (סי' רפב סק"ז) כתב בפשיטות שנשים פטורות משמיעת פרשת זכור, ושאו למדים זאת ממה שהוצרכה התורה לחייב הנשים בשמיעת פרשת הקהל, כמו שנאמר הקהל את העם האנשים והנשים והטף וכו' למען ישמעו ולמען ילמדו, מכלל שפטורות הן משאר קריאות. ע"ש. (גם הגאון מסוכאטשוב בשו"ת אבני נזר (האו"ח סי' תקמ) כתב לפטור הנשים ממצות שמיעת פרשת זכור. ויש להעיר על דבריו. ואכמ"ל.) והגאון מלובלין בשו"ת תורת חסד (האו"ח סי' לז) העלה, שמעיקר הדין אין הנשים חייבות בשמיעת פרשת זכור בספר תורה כלל, ומעולם לא ראינו ולא שמענו מי שחייב את הנשים לבוא לבית הכנסת בשבת זכור לשמוע קריאת פרשת זכור מהשליח צבור הקורא בתורה. ומנהגם של ישראל תורה הוא. ואע"פ שישנה שמועה שגדול אחד [הוא הגאון רבי נתן אדלר הנ"ל], היה מצריך את הנשים לבוא לבית הכנסת בשבת זכור לשמוע פרשת זכור, דעת יחיד היא, ואין ללמוד ממנה לבטל מנהגי ישראל. עכת"ד. וראה עוד בזה בשו"ת קרן לדוד (סי' פה). ובשו"ת ערוגת הבשם (האו"ח סי' פנאמר ידה ליתד תשלחנה. ע"כ. וכן הוא בתרגום יונתן (שופטים ה כו). ובמדרש משלי (בסופו, בפסוק ידיה שלחה בכישור). וראה עוד בספר חסידים (סי' ד). ובשו"ת תרומת הדשן (סי' קצו). ע"ש. אלא כוונת חז"ל שבמלחמת מצוה על הנשים להיות לעזר ולמשען לאנשי הצבא לאפות ולבשל ולספק מים ומזון ומלבושים לאנשי המלחמה. וכן כתב בהדיא הרדב"ז ביקר תפארת (פרק ז' מהלכות מלכים הלכה ד'). וזכה לכוין לדבריו בחידושי הרש"ש (סוטה מד:). וראה עוד בשו"ת שם משמעון פולאק (האו"ח סי' טז). ובשו"ת תשובה שלימה (חור"מ סי' יח). ע"ש. אלא שלכאורה יש להעיר לפי מה שכתבו התוספות יבמות (ד.) בד"ה דכתיב, הקשה רבינו יעקב דאורליינש, דאמאי לא נחייב הנשים בציצית, מדכתיב לא תלבש שעטנז, גדילים תעשה לך, כל שישנו בלא תלבש שעטנז ישנו בגדילים תעשה לך, ואע"פ שאין זה היקש אלא סמוכים, דהא תרי קראי גינתו, מכל מקום הא דרשינן כהאי גוונא בערכין (ג:) וכו'. ויש לומר דהא דנשים פטורות מציצית יליף לה (בקידושין לה) מהיקש, דכתיב והיה לך לאות על ירך וכו' למען תהיה תורת ה' בפין, הוקשה כל התורה לתפילין, מה תפילין מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות וכו', והיקש עדיף מסמוכים. ע"כ. ואם כן גם כאן מאחר שחייב הנשים במצות עשה שאין הזמן גרמא נלמד ג"כ מכה ההיקש הנ"ל, איך ניתן ללמוד לפטור הנשים מזכירת פרשת עמלק משום הסמוכים שנשמכה זכירת עמלק לדין מחייתו, ותרי שני פסוקים הם, והיקש עדיף מסמוכים. ואעיקרא הרי אין אנו מוסמכים לדרוש מדעתינו, וכמו שכתב הרא"ה עצמו בחידושו לכתובות (ס.) דמה שכתב הרמב"ם שבשר מהלכי שתיים בעשה, דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו, ולא אדם, ולא הבא מכלל עשה עשה, דברי תימה הם, שאנו אין לנו לדרוש מפסוקים מדעתנו מה שלא דרשו חכמים. ע"ש. וכן כתבו כיוצא בזה התוספות (חולין פה סע"א). וראה עוד בספר יד מלאכי (כלל קמד). ובשדי חמד כללי הפוסקים (סי' טז אות ג). ואכמ"ל.

שנאמר ידה ליתד תשלחנה. ע"כ. וכן הוא בתרגום יונתן (שופטים ה כו). ובמדרש משלי (בסופו, בפסוק ידיה שלחה בכישור). וראה עוד בספר חסידים (סי' ד). ובשו"ת תרומת הדשן (סי' קצו). ע"ש. אלא כוונת חז"ל שבמלחמת מצוה על הנשים להיות לעזר ולמשען לאנשי הצבא לאפות ולבשל ולספק מים ומזון ומלבושים לאנשי המלחמה. וכן כתב בהדיא הרדב"ז ביקר תפארת (פרק ז' מהלכות מלכים הלכה ד'). וזכה לכוין לדבריו בחידושי הרש"ש (סוטה מד:). וראה עוד בשו"ת שם משמעון פולאק (האו"ח סי' טז). ובשו"ת תשובה שלימה (חור"מ סי' יח). ע"ש. אלא שלכאורה יש להעיר לפי מה שכתבו התוספות יבמות (ד.) בד"ה דכתיב, הקשה רבינו יעקב דאורליינש, דאמאי לא נחייב הנשים בציצית, מדכתיב לא תלבש שעטנז, גדילים תעשה לך, כל שישנו בלא תלבש שעטנז ישנו בגדילים תעשה לך, ואע"פ שאין זה היקש אלא סמוכים, דהא תרי קראי גינתו, מכל מקום הא דרשינן כהאי גוונא בערכין (ג:) וכו'. ויש לומר דהא דנשים פטורות מציצית יליף לה (בקידושין לה) מהיקש, דכתיב והיה לך לאות על ירך וכו' למען תהיה תורת ה' בפין, הוקשה כל התורה לתפילין, מה תפילין מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות וכו', והיקש עדיף מסמוכים. ע"כ. ואם כן גם כאן מאחר שחייב הנשים במצות עשה שאין הזמן גרמא נלמד ג"כ מכה ההיקש הנ"ל, איך ניתן ללמוד לפטור הנשים מזכירת פרשת עמלק משום הסמוכים שנשמכה זכירת עמלק לדין מחייתו, ותרי שני פסוקים הם, והיקש עדיף מסמוכים. ואעיקרא הרי אין אנו מוסמכים לדרוש מדעתינו, וכמו שכתב הרא"ה עצמו בחידושו לכתובות (ס.) דמה שכתב הרמב"ם שבשר מהלכי שתיים בעשה, דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו, ולא אדם, ולא הבא מכלל עשה עשה, דברי תימה הם, שאנו אין לנו לדרוש מפסוקים מדעתנו מה שלא דרשו חכמים. ע"ש. וכן כתבו כיוצא בזה התוספות (חולין פה סע"א). וראה עוד בספר יד מלאכי (כלל קמד). ובשדי חמד כללי הפוסקים (סי' טז אות ג). ואכמ"ל.